

Perustoimeentulotuen toimeenpanon ajankohtainen tilanne - Sosiaalibarometri 2021

Kuntaliiton tilaisuus 15.6.2021

Hanna-Mari Heinonen, Kelan tutkimus

Sosiaalibarometri 2021: toimeentulotuen toimeenpanon ajankohtaiset kysymykset

- Millaiseksi arvioidaan perustoimeentulotuen toimeenpanon ajankohtainen tila?
- Miten yhteistyö toimii Kelan toimeentulotuen työntekijöiden ja kunnan sosiaalitoimen työntekijöiden kesken?
 - Millaisia yhteistyön rakenteita on käytössä tai kokeiltu yhteistyön vahvistamiseksi?
- Miten toimii tiedonvaihto asiakkaan tilanteesta Kelan ja kuntien sosiaalitoimen kesken?
- Millaiseksi arvioidaan sosiaalityön asiantuntemus Kelan toimeentulotukityössä?
- Miten toteutuu sosiaalityön tuen tarpeessa olevien asiakkaiden ohjaus Kelasta sosiaalitoimeen?

Kelan suurin onnistuminen on tukikäsitteilyn riipeys

ASIAKAS SAA TOIMEENTULOTUKIPÄÄTÖKSEN NOPEASTI

SOSTE

Sosiaalibarometri 2021

KYNNYS HAKEA TOIMEENTULOTUKEA
ON TARPEEKSI MATALA

93 %

Kelan toimihenkilöistä

51 %

Sosiaalityöntekijöistä

TUKIHAKEMUKSEN TÄYTTÄMINEN ON
USEIMMILLE ASIAKKAILLE HELPPOA

63 %

Kelan toimihenkilöistä

26 %

Sosiaalityöntekijöistä

SOSTE

Sosiaalibarometri 2021

Kipukohtana puolestaan epätarkoituksenmukainen palvelukanavaohjaus

Henkilökohtaista palvelua tarvitsevia ohjataan itsepalveluasiointiin

Sote-johtajista

56 %

2018

54 %

2021

Sosiaalityöntekijöistä

70 %

2018

67 %

2021

Kelan
ratkaisuasiantuntijoista

57 %

2018

47 %

2021

Kelan esihenkilöistä

29 %

2018

31 %

2021

..ja edelleen kiire

Toimeentulotuen ratkaisutyölle on Kelassa liian vähän aikaa

KELAN RATKAISUASIAANTUNTIJOISTA

88 %
2019

70 %
2021

KELAN ESIHENKILÖISTÄ

54 %
2019

36 %
2021

Sosiaalihuollon ja Kelan toimeentulotukiyhteistyö sujuu hyvin

KELAN TOIMIHENKILÖISTÄ

28 %

2017

38 %

2018

30 %

2021

SOSIAALITYÖNTEKIJÖISTÄ

32 %

2017

38 %

2018

40 %

2021

Yleisimmät Kela – kunta -yhteistyön toimintamallit

Kelan ratkaisuasiantuntija ja kunnan sosiaalitoimen työntekijä selvittävät asiakkaan asiaa keskenään asiakkaan luvalla

51 %

Kelan ratkaisu- tai palveluasiantuntijan on mahdollista konsultoida kunnan sosiaalitoimen työntekijää sovitusta puhelinnumerosta

40 %

Mitä useampi toimintamalli, sitä sujuvampi yhteistyö

YHTEISTYÖ SUJUU HYVIN

59 %

3 tai useampia
paikallisia toimintamalleja

38 %

1–2 paikallista
toimintamallia

21 %

Ei paikallisia
toimintamalleja

Sosiaalityön asiantuntemus on Kelassa riittävää

Sosiaalityöntekijöistä

5 %

2018

13 %

2021

Kelan ratkaisuasiantuntijoista

26 %

2018

35 %

2021

Kelan palveluasiantuntijoista

23 %

2018

43 %

2021

Sosiaalityön asiantuntemus

Kelassa riittävää

13 %

KAIKISTA SOSIAALITYÖNTEKIJÖISTÄ

32 %

SOSIAALITYÖNTEKIJÖISTÄ KUNNISSA,
JOISSA KÄYTÖSSÄ USEITA
YHTEISTYÖMALLEJA

Talentian kannanotto 15.2.2021

Sosiaalihuollon ammattilaisia palkattava lisää Kelaan

Koko toimeentulotuen siirto Kelalle edellyttäisi merkittäviä muutoksia sen henkilöstörakenteeseen ja toimintatapoihin. Toimeentulon yksilöllistä harkintaa sisältävien päätösten tekeminen edellyttää osaavaa sosiaalialan henkilökuntaa samalla tavalla kuin kunnissa on nyt.

Kelassa on keskeistä etuuspäätöksien oikea ratkaiseminen. Rahan lisäksi monet asiakkaat tarvitsevat kuitenkin tukea ja ohjausta, jota voidaan toteuttaa sosiaalityön ja sosiaalihojauksen keinoin.

- Talentia esitti jo vuonna 2017, että sosiaalialan asiantuntijuutta tulisi vahvistaa Kelassa. Olimme huolissamme, että sosiaalihuollon asiantuntijuus jää perustoimeentulotuen myöntämisessä riittämättömäksi, ja huolestutti valitettavasti todeksi, Jenni Karsio kertoo.
- Sosiaalihuollon palveluilla on vahva oikeudellinen perusta suojella haavoittuvassa asemassa olevia. Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut muodostavat kokonaisuuden, joiden avulla voidaan muun muassa vähentää syrjäytymistä ja köyhyyttä. Nyt tulee kehittää eheitä palvelupolkuja, joissa tieto kulkee ja asiakas ei eksy, Karsio korostaa.

Kun perustoimeentulotuki siirtyi Kelaan, Talentia esitti, että Kelan toimeentulotuen tiimeissä olisi vähintään yksi, mielellään useita, sosiaalihuollon laillistettuja ammattihenkilöitä perustoimeentulotuen ratkaisijoina ja asiakkuusvastaavina. Lisäksi Kelan kaikkiin vakuutuspiireihin esitettiin asiantuntijasosiaalityöntekijän vakansseja.

Vastaajien näkemykset sosiaalialan koulutuksen tarpeellisuudesta ja laajemmin sosiaalityön roolista Kelan perustoimeentulotukityössä jakautuvat

"Minusta on mahdoton yhtälö, että tulisi ikään kuin Kelassa tehdä sosiaalityötä ilman asianmukaista koulutusta. Mielestäni kouluttaminen esimerkiksi puhelimesta tapahtuvaan asiakkaan kohtaamiseen on riittämätöntä ja on johtanut tavallaan tilanteiden karttamiseen, koska ei ole riittäviä työvälineitä kohtaamaan voimakasta tukea kaipaavaa asiakasta"

Kelan toimihenkilö

"Kela ottaa liikaa sosiaalityön tehtäviä hoitaakseen asiakaspalvelussa. Tarjoaa päällekkäisiä palveluja. Asiakkaat asiat otetaan kokonaisvaltaisesti hoitoon ja pohditaan jo asiakkuusvastaava toiminnassa [että] pitäisi suorittaa kotikäyntejä."

Kelan toimihenkilö

Kiitos ajastanne!

Lisätietoja raportista Toimeentulotuki ja asuminen
<https://www.soste.fi/sosiaalibarometri/sosiaalibarometri-2021/>

ja Sosiaalivakuutuksen blogista:
<https://sosiaalivakuutus.fi/sosiaalibarometri-kelan-ja-kuntien-yhteistyossa-alueellisia-eroja/>

Hanna-Mari Heinonen
hanna-mari.heinonen@kela.fi

Kela|Fpa